

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การดำเนินธุรกิจในประเทศไทย สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของนิติบุคคล โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวสามารถจำแนกเป็น ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัท(มหาชน) จำกัด และเมื่อธุรกิจมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้ว จะต้องทำหน้าที่ปฏิบัติตามทบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี และนิติบุคคลยังต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตคนหนึ่ง ปฏิบัติงานสอบบัญชีและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีว่า งบการเงินได้จัดทำขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปหรือไม่ (Generally Accepted Accounting Principle) ดังนั้น การตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงต้องปฏิบัติตามกรอบของแม่บทการสอบบัญชี (Auditing Framework) และมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (Generally Accepted Auditing Standard) ซึ่งการตรวจสอบตามมาตรฐานดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยรวมต่อเจ้าของกิจการ และเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งมีความแตกต่างจากวัตถุประสงค์การตรวจสอบภาษีอากร เนื่องจากการตรวจสอบภาษีอากรมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร และเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐ ดังนั้น แนวทางการตรวจสอบทั้ง 2 กรณี จึงมีหลักเกณฑ์ กฏระเบียบ ขอบเขต เทคนิค และวิธีการตรวจสอบ ที่ต้องใช้กลยุทธ์บางประการที่เหมือนกันและแตกต่างกัน จึงให้ความสนใจเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบหลักการตรวจสอบทั้ง 2 กรณีดังกล่าว เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสอบบัญชีและการตรวจสอบภาษีอากรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอบบัญชี ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปกับวิธีการตรวจสอบภาษีอากรตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร
2. เพื่อศึกษารูปแบบการตรวจสอบเฉพาะประเด็นด้านภาษีอากร ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการตรวจสอบตามระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2540 และมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปซึ่งมีผลบังคับในประเทศไทย ตลอดจนการศึกษารูปแบบการตรวจสอบเฉพาะประเด็นด้านภาษีอากร ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

วิธีการศึกษา

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

โดยการศึกษาค้นคว้าจากระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากร บทบัญญัติต่าง ๆ ในประมวลรัษฎากร ระเบียบ ข้อหารือและแนววินิจฉัยของกรมสรรพากร กฎหมายว่าด้วยการจัดทำบัญชีและการสอบบัญชีของกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตลอดจนมาตรฐานการสอบบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งมีผลบังคับใช้

นิยามศัพท์

การสอบบัญชี¹ หมายถึง การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชีและหลักฐานอื่น ๆ โดยผู้สอบบัญชี ตามแนวทางปฏิบัติงานที่วิชาชีพได้กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและเสนอรายงานอย่างมีจรรยาบรรณและเป็นไปตามหลักการแห่งวิชาชีพ เพื่อแสดงความเห็นว่างบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้น มีความถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่เพียงใด และงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่

การตรวจสอบภาษีอากร² หมายถึง การตรวจสอบได้สวนตามหมายเรียก การออกตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียภาษีอากร และการตรวจค้นตามประมวลรัษฎากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะทำให้ทราบถึงจุดเด่นของลักษณะงานด้านการสอบบัญชี และการตรวจสอบภาษีอากร จากการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการตรวจสอบทั้ง 2 แนวทางข้างต้น
2. ทำให้สามารถประยุกต์จุดเด่นของงานสอบบัญชี และการตรวจสอบภาษีอากร เพื่อกำหนดรูปแบบการตรวจสอบภาษีอากรให้มีประสิทธิผลต่อไป

---

¹ โครงการศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพการสอบบัญชี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, การสอบบัญชี 1, (กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2540) หน้า 5.

² ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2540, (กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง, 2540) หน้า 1.